מניח גזילה ביניהם ומסתלק. בפרק המפקיד (ב"מ לז:) מוקי לה דלמא דוקא ביניהם דשקלי להו כולהו ואזלי אלא ליה עד שיתברר הדבר מי הם הבעלים: **דברי** רבי טרפון. ולרב הונא ולרב יהודה דאמרי בהגוזל בתרא (לקמן דף קיח.) גבי מנה לי בידך והלה אומר איני יודע חייב דשמא ובדרי בדי עדיף ומפקינן ממונא הכא מודו דאין צריך לשלם לכל אחד דהא לדידיה נמי בדי שאדבעה משקרין שבודאי לא גזל אלא האחד הלכך בדי דידהו לא חשיב לגבי שמא דידיה לאפוקי ממונא ואפילו רב נחמן ורבי יוחנן דאמרי התם פטור דלמו בדי עדיף אלא מוקמינן ממונא בחזקת מריה מלו שבדי הכא אפילו כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה מודה דאית ליה לשלומי לכל התם לא מודי מידי: **לעולם** ר"ע. משום הכי מוקי פלוגתייהו בנשבע וכו"ע ולא מוקי לה בשלא נשבע ותיתי כר' טרפון משום דבכל דוכתא מהדרי לאוקמי מתני' כר' עקיבא כדלמסכתן בסוף השוכר את הפועלים (ב"מ דף פב.) דפריך לי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא:

***ורבי** טרפון אע"ג דנשבע עבוד רבנן תקנתא כו'. תימה דמשמע הא אין הולאת הדרך יתירה מוליכה אחריו למדי ולמאי והאמר ר' טרפון מנין גזילה ביניהם ומסתלק וכ"ת ה' בני אדם היינו הולאה מרובה על הקרן הא בשנים נמי קתני לקמן בברייתא דחסיד ושמא השתא אכתי לא שמיע ליה ומיהו תימה כיון דמודה ר"א היכא דאין הולאה יתירה אמאי קאמר ר"א הכי כר' טרפון נמי אתיא דאפילו למאן דמוקי לה כר"ע לא מיקומקמא מתניתין אלא באין הולאה יתירה וי"ל דמתני' איירי אפילו בהולאה יתירה שצריך להוליך עד מדי כשאינו מולא ב"ד עד מדי אע"ג דלא שכיח ולא נקט מתניתין מדי אלא לפרושי דאפילו בהולאה יתירה איירי וצריך להוליך עד מדי לו עד מקום ב"ד אם יש קרוב יותר אע"ג דהולאה יתירה עד שם ומש"ה מתוקמא כר"ע ולא כר' טרפון דלר' טרפון אפילו כי אין מולא ב"ד לעולם אין צריך לעשות הולאה יתירה על הקרן אלא מניח בידו עד שמולא ב"ד במקום קרוב וא"ת מנלן דס"ל הכי לרבי טרפון דלמא כשאין ב"ד מודה וי"ל דסברא הוא דאי הוה מצריך הולכה למדי כשאין ב"ד כ"ש בגזל אחד מחמשה דלא הוי שני במסירה לב"ד כיון דלא הדר ממונא למריה אלא עד שישלם לכל אחד ואחד והוה מני ר"א בן לדוק לאשמועינן רבותא אשם הולאה יתירה עד ב"ד דמניח בידו אלא אתא לאשמועינן כשב"ד קרוב עוב יותר להניח בידם ועוד י"ל דודאי מדלא תני תקנתא במתני' שמע מינה דליכא תקנתא כלל בנשבע הלכך דוקא מוקי לה כר"ע ולא כר' טרפון דאית ליה תקנתא ור"ע ליה ליה תקנתא אפילו בגזל מאחד היכא דנשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע כו' לדבריו דר' טרפון קאמר כלומר לדידי ליה ליה תקנתא כלל בנשבע אלא אפילו לדידך דאית לך דרבי אלעזר בר' לדוק אפילו בנשבע אכתי איכא למימר הני מילי היכא דידע למאן גזל: **כל** היכא דנשבע לא סגי דלאו הודה. וכיון שהודה מסתמא בא אלא אתא ידי שמים כיון שלא תבעוהו וה"נ צריך להוליכו למדי כי היכי דצריך ליתן מנה לכל אחד ואחד:

שכבר

*הרי זה משלם חומש על חומש הקרן משומת פרוטה וכן בפקדון שנאמר "או בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו, או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר" הרי זה משלם קרן וחומש ואשם:

גמ' נשבע לו אין, דלא נשבע לו לא, מני? לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא *דתניא גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהן וכל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי רבי טרפון ר"ע אומר לא זו דרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד [ואחד] מני: אי ר"ט אע"ג דאישתבע אמר מניח גזילה ביניהם ומסתלק אי רבי עקיבא אע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד? לעולם רבי עקיבא היא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר מאי טעמא? דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ורבי טרפון אע"ג דאישתבע עבוד רבנן תקנתא. דתניא ר' אלעזר ברבי צדוק אומר תקנה גדולה התקינו שאם היתה הוצאה יתירה על הקרן משלם קרן וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע למאן גזליה דקא מהדר ליה ממונא למריה (ג) "גזל אחד מחמשה" דלא ידע למאן גזליה דלא הדר ממונא למריה לא עבוד רבנן תקנתא. אתיא רב הונא בר יהודה א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי עקיבא על שלקח אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהן לקח. שמניה דמי מקח ביניהם ומסתלק, על מה נחלקו שגזל אחד מחמשה בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גזל שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה ביניהם ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי סלקא דעתך דאישתבע, המה לי לקח מה לי גזל ועוד אתיא רבא מעשה בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך ביניהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא אמר לו "אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד" ואי סלקא דעתך דמישתבע, חסיד מי מישתבע - בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד והא *כל היכא דאמרינן "מעשה בחסיד אחד" - או רבי יהודה בן בבא או רבי יהודה ברבי אילעאי, ורבי יהודה ברבי אילעאי - חסידים דמעיקרא הוו? אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי טעמא? דאמר קרא "לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו" ורבי עקיבא (דאמר) אע"ג דלא מישתבע, קנים; ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סגיא דלא הודה מאי איריא "ונשבע" אפילו בלא שבועה נמי דתניא אמר רבי טרפון באומר לשנים: גזלתי אחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם נותן לזה מנה ולזה מנה

שכבר

תורה אור

תשומת יד. הלואה: **גמ'** נשבע. ויקרא כ"ד: **עד שישלם לכל אחד.** לידיה: בעינן ולא סגי לאמינה לידיה ולומר מי שהוא שלו יטלנה: **מניח גזילה.** ולא בעי לאמטויי לידיה וסגי במניח לפניו, שהרי הבעלים שם הוא: **לעולם רבי עקיבא.** כר"ע מעיקרא מהדרינן *לאוקמי משום דסולהו תנאי סתימתאה לאיבא דר"ע סתם כדאמר בבלו הן הנהגקין (סנהדרין דף פו.): **עבוד רבנן תקנתא.** תקנת השבים והכא דמספקא ליה הסגי להו במניח כדתניא עבוד תקנות גבי גוזל-ונשבע והודה ולין הגזל כאן דאע"פ דכתיב "לאשר הוא לו" תקון רבנן דתבביה "לשליח בית דין" ויהא תחת ידם עד שיבא גוזל ויטלנו: **דקא מהדר ממונא למריה.** לאחר זמן יחזירנו בית דין: **לא נחלקו על שלקח.** דכיון דליכא לאיסורא, סגי ליה בהכי דלא כתיב "לאשר הוא לו" אלא במקום שחטא, דבעי כפרה: **מה לי לוקח כו'.** הרי נשבע לשקר ואשבועת שקר כתיב "לאשר הוא לו" בין לגזל, בין לתשומת יד. דבהיתר אתא לידיה: **אלא** דחסיד אחד פליג אדר' שמעון בן אלעזר: **רבי טרפון היא.** מתני' דקתני נשבע דאי ר"ע אפילו לא נשבע נמי: **ור' טרפון מכדי כו'.** אמתניתין פריך דאמר "נשבע אין, לא נשבע לא" ואוקימנא כר' טרפון: **לא סגיא דלא הודה.** דכפרה והשבון דקרא אהודה כתיב דכתיב בגזל הגר "והשיבו את אשמו" (במדבר ה):

שכבר

מסורת הש"ס

[תוספות] ד"ה כאן

נבי כי תתא ואילה אעל אבי ובמה בראשונה לבקנין אי בתראה יש אי בעל אי אי דאיכא אחר ראשון

בבא אי מבא אבדה ובמה בה ונשבע לו בקר על אחת מכל אחר ישבע באלה לחלוא לחבר

בבא וכיון כי יחלא ואשם ונשבע את הנשבע אשר יחטא ונשלם אשם לאשר יחטא ואמר ביאור יוסף עלו לאשר הוא לו ראנו קיום אומאם

בבא אי מבא אבדה ובמה בה ונשבע לו בקר על אחת מכל אחר ישבע באלה לחלוא לחבר

בבא וכיון כי יחלא ואשם ונשבע את הנשבע אשר יחטא ונשלם אשם לאשר יחטא ואמר ביאור יוסף עלו לאשר הוא לו ראנו קיום אומאם

יכמות קיח: ב"מ לז.

[מוסף רש"ל] ד"ה מנה

[תוספות] ד"ה מנה

[תמורה עו:]

גמ' הקנה גדולה התקינו. עי' שבועות ד' מה ע"א תוס' ד"ה גדולות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואינו יודע מאיזה וכו' לא זו דרך: (ב) שם ממונא לחבריה לכל גזל:

גליון הש"ס

*תוס' [ומיל דתנן] לא מאיתם לדון מה ואבל אחרות (נוספה)

*ובלבתיב הפסוק כא ובכל ובכל

*ראיה דלקה

*אלא יותר מסתבר דרש אחר דברו אשלו כלא אישתבע (ובכל מתנגד אינו כר"ע)

*ע"ל פ' "מעשה בחסיד אחד"

*ע' ר"ל ד"ה אלא ע"ל בסוק' שם